

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

**Par 32. Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness konferenci
2015. gada 8 – 10. decembrī Ženēvā.**

2015. gada 8. -10. decembrī Ženēvā norisināsies 32. Starptautiskās Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness konference (turpmāk – Starptautiskā konference). Šī konference ir unikāls starptautisks forums, kurā visu pasaules valstu diplomātiskie pārstāvji piedalās kopā ar valstu Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness nacionālajām kustībām. Ievērojot, ka pasaulē ir palielinājusies nepieciešamība pēc humānisma un atbilstošas starptautisko humanitāro tiesību (turpmāk - IHL) piemērošanas bruņotu konfliktu laikā, ir izvēlēts attiecīgs 32. Starptautiskās konferences vadmotīvs „Cilvēcīguma spēks” („Power of Humanity”).

Starptautiskajā Konferencē diskusijas norisināsies gan plenārsēdēs, gan atsevišķās komisijās, kur tiks diskutēts par specifiskiem IHL piemērošanas aspektiem. Ir plānotas speciālo komisiju diskusijas par šādiem tematiem:

- Fundamentālie humanitārie principi un to piemērošana;
- Izaicinājumi IHL piemērošanai mūsdienās;
- Kopējie pasākumi, lai novērstu seksuālu un citu līdzīga veida vardarbību;
- Veselības aprūpe apdraudējuma apstākļos;
- Elastības nodrošināšana humanitārā darba veikšanā, attīstot gan nacionālos pasākumu un starptautisko tiesisko ietvaru.

32. Starptautiskās konferences ietvaros plānots noturēt atsevišķas diskusijas par tēmām, par kurām nav plānots pieņemt rezolūcijas:

- migrācija;
- veselības aprūpes sistēmas elastīgums (*community-centred resilient health systems*);
- vides apdraudējumi (*insecure environments*);
- humanitārais risks pilsētvidē (*risk in urban settings*);
- dabas katastrofu risks un klimata pārmaiņas.

Plenārsēdē plānots izskatīt šādus jautājumus:

- Migrācija. Tiks uzklauts ziņojums par 31. Starptautiskās konferences rezolūcijas Nr. 3 “Migrācija: piekļuves nodrošināšana, cieņa, daudzveidības respektēšana un sociālā iekļaušana” ieviešanu;
- Plānots pieņemt arī vairākas rezolūcijas, kas aicinātu valstis veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu IHL respektēšanu un ievērošanu.

Ārlietu ministrija, pamatojoties uz Ārlietu ministrijas nolikuma 1. punktu, ir izstrādājusi instrukciju un informatīvo ziņojumu par 32. Starptautiskā konferencē izskatāmajām rezolūcijām.

Deklasificēšanas pamatojums: AM 31.03.2023. vēstule Nr. 72-7425

I. Stafecka 21.03.2024.

I Instrukcija sagatavota par šādu Starptautiskā konferencē izskatāmo rezolūciju:
Rezolūcijas projekts par jauna juridiski nesaistoša starptautisko humanitāro tiesību ievērošanas mehānisma izveidošanu.

Starptautiskajā konferencē ir plānots pieņemt rezolūciju par jauna IHL ievērošanas mehānisma izstrādi un ieviešanu.

Kopš 31. Starptautiskās konferences Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja (turpmāk – ICRC) sadarbībā ar Šveices valdību ir veikusi aktīvas konsultācijas, lai noskaidrotu Ženēvas konvenciju dalībvalstu viedokļus par iespējam izstrādāt jaunu un efektīvu IHL ievērošanas mehānismu. Veikto konsultāciju rezultātā, valstis vienojās, ka jaunais IHL ievērošanas mehānisms varētu sastāvēt no šādiem komponentiem:

1. Regulāri valstu ziņojumi
2. Regulāras valstu sanāksmes.
3. Tematiskie ziņojumi/tematiskās diskusijas.
4. Jaunā IHL ievērošanas mehānisma institucionālais ietvars, kuru veido:
 - 4.1. Valstu sanāksmju vēlēts sēdes vadītājs – priekšsēdētājs;
 - 4.2. Valstu sanāksmju birojs;
 - 4.3. Valstu sanāksmju sekretariāts.

Konsultāciju ietvaros valstis vienojās, ka visi iepriekš norādītie IHL ieviešanas mehānismi būs brīvprātīgi, jo bija vienota valstu izpratne, ka šo mehānismu nav iespējams noteikt kā valstu līgumtiesisku pienākumu. Vairākas valstis norādīja, ka brīvprātības princips ir jā saglabā, arī vienojoties par Valstu sanāksmju finansēšanas modeli.

Latvijas pozīcija, atbalstot šāda brīvprātīga IHL ievērošanas mehānisma izveidi, ir līdzīga ar visām ES dalībvalstīm, ASV un Kanādu, uzsverot, ka tā finansēšanas modelī arī ir jā saglabā brīvprātības princips.

II Informācija par citiem 32. Starptautiskajā konferencē izskatāmajiem juridiski nesaistošu rezolūciju projektiem, kas ir izstrādāti ciešā sadarbībā ar Ženēvas konvenciju dalībvalstīm un attiecas uz valstu pienākumiem veicināt IHL ievērošanu:

1. Rezolūcijas projekts par IHL stiprināšanu militāra konflikta laikā aizturēto personu aizsardzībai.

Kopš 31. Starptautiskā konferences ICRC sadarbībā ar Šveices valdību ir veikusi aktīvas reģionālas konsultācijas, lai noskaidrotu Ženēvas konvenciju dalībvalstu viedokļus par iespēju stiprināt IHL, lai uzlabotu militāra konflikta ietvaros aizturēto personu tiesisko aizsardzību.

Šo konsultāciju rezultāta tika secināts, ka IHL piedāvā plašu tiesisko regulējumu saistībā ar personu aizturēšanu starptautiska militāra konflikta gadījumā, t.i., Ženēvas 3. Konvencija par attieksmi pret karagūstekņiem. Tomēr nestarptautiska rakstura militāra konflikta (turpmāk – NIAC) gadījumā tiesiskais regulējums

aprobežojas ar kopējā 1949. gada Ženēvas konvenciju 3. panta regulējumu, kas paredz tikai civiliedzīvotāju un ievainoto vai slimo aizsardzību NIAC laikā.

ICRC veikto konsultāciju ietvaros ar valstīm bija identificējusi 4 galvenos personas aizturēšanas nosacījumu, kuri būtu papildus jāregulē ar IHL instrumentiem:

- (a) turējuma apcietinājumā nosacījumi;
- (b) īpaši riskam pakļauto (bērnu, sievietu, invalīdu) ieslodzīto kategoriju aizsardzība aizturēšanas laikā;
- (c) internēšanas (aizturēšana militāra konflikta laikā drošības apsvērumu dēļ) nosacījumi un iemesli;
- (d) aizturēto personu nodošana no vienas karojošās puses citai karojošajai pusei;
- (e) personas aizturēšana, ko veic nevalstiskie militārie grupējumi NIAC.

Starptautiskās konferences rezolūcijas projekts paredz mandātu sadarbībā ar Ženēvas konvenciju dalībvalstīm valstīm izstrādāt jaunu juridiski nesaistošu dokumentu par personu aizturēšanu NIAC.

2. Rezolūcijas projekts par seksuālās un citas līdzīga veida vardarbības novēršanu un izskaušanu.

ICRC ir sagatavojusi šo rezolūciju, balstoties uz vairākām ANO Ģenerālās asamblejas (turpmāk – UNGA), ANO Drošības padomes, ANO Ekonomikas un Sociālās Padomes (turpmāk – ECOSOC) un ANO Cilvēktiesību padomes rezolūcijām par sievietu, civiliedzīvotāju un bērnu aizsardzību no seksuālas vardarbības bruņota konflikta laikā. Šī rezolūcija, atsaucoties uz jau esošo IHL un cilvēktiesību regulējumu, aicina valstis un citas bruņotā konfliktā iesaistītās puses pilnībā ievērot starptautisko tiesību aktos ietvertu seksuālas vardarbības aizliegumu. Īpaši uzverot valstu pienākumu, ievērojot tām saistošos IHL un cilvēktiesību dokumentus, nodrošināt, ka, veicot militārās operācijas vai aizturot personas, tiek novērsta jebkādas seksuālas vardarbības iespējamība.

3. Rezolūcijas projekts par veselības aprūpi apdraudējuma apstākļos.

Šis rezolūcijas projekts ir sagatavots, Starptautiskā Sarkanā Krusta federācijai (turpmāk – IFRC) konsultējoties ar Ženēvas konvenciju dalībvalstīm. Tas aicina visas valstis, izvērtējot nepieciešamību un to iespējas, veikt attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka persona, kas veic citas personas veselības aprūpi apdraudējuma apstākļos, tiek pienācīgi aizsargāta, kā tas ir noteikts Ženēvas konvencijās. Tāpat rezolūcija aicina valstis turpināt nodrošināt, ka to bruņotie spēki pilnībā respektē Ženēvas konvencijās noteikto valstu pienākumu rūpēties par slimām un ievainotām personām bruņota konflikta apstākļos.

4. Rezolūcijas projekts par personu, kas brīvprātīgi iesaistās humanitārā darba veikšanā, drošības nodrošināšanu.

Šo rezolūcijas projektu ICRC ir sagatavojusi ciešā sadarbībā ar IFRC un Sarkanā Krusta nacionālajām biedrībām. Rezolūcijas projekts paredz, ka Sarkanā AMzino_09112015; Par 32. Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness konferenci 2015. gada 8 – 10. decembrī

Krusta nacionālajām biedrībām ar valstu palīdzību ir jāizstrādā atbilstoši mehānismi, lai nodrošinātu brīvprātīgo darba drošību apdraudējuma apstākļos.

5. Rezolūcijas projekts par tiesiskā ietvara stiprināšanu dabas katastrofu riska mazināšanu un pirmo palīdzību.

Šis rezolūcijas projekts ir sagatavots, pamatojoties uz vairākām UNGA un ECOSOC rezolūcijām, kas aicina valstis nodrošināt efektīvu tiesisku ietvaru, lai mazinātu dabas katastrofu negatīvo ietekmi uz sabiedrību. Ar šīs rezolūcijas projektu IFRC un Nacionālās Sarkanā Krusta kustības aktīvi sadarboties ar Ženēvas konvenciju dalībvalstīm, lai nodrošinātu adekvātu tiesisku regulējumu, lai mazinātu dabas katastrofu negatīvās sekas uz sabiedrību.

Saskaņā ar Starptautiskās konferences iedibināto tradīciju valstis individuāli vai valstu grupas var rakstiski izteikt apņemšanās (*pleges*), ko tās apņemas paveikt, lai uzlabotu IHL ieviešanu. Šīs apņemšanās ir brīvprātīgas un juridiski nesaistošas, jo nerada tiesiskas sekas. Šīs apņemšanās ir valstu vai Nacionālo Sarkanā Krusta kustību politiski saistošas apņemšanās censties sasniegt apņemšanās izteiktos mērķus.

Ievērojot Eiropas Savienībā (turpmāk - ES) iedibināto tradīciju, ES kopā ar tās dalībvalstīm izsaka vairākas apņemšanās, kas saistītas ar aktuālajām IHL piemērošanas problēmām, norādot politiski sasniedzamos mērķus. Šīs apņemšanās sākotnēji tika skatītas ES Publisko starptautisko tiesību darba grupā (COJUR), kurā Latvijas intereses pārstāv Ārlietu ministrija. Daļa šo apņemšanos atkārtoti apliecina ES un tās dalībvalstu nodomu turpināt ieviest jau 31. Starptautiskajā konferencē izteiktās apņemšanās. Jauno apņemšanos redakciju izstrādē aktīvi iesaistījās Ārlietu ministrija, nodrošinot, ka tās, ievērojot ES dalībvalstu kopējās intereses, nenonāk pretrunā ar Latvijas interesēm. Līdz brīdim, kamēr apņemšanās ir izteiktas, tām ir noteikta klasifikācijas pakāpe – dienesta vajadzībām.

Pielikumā: Informācija par ES un tās dalībvalstu apņemšanās, kas tiks izteiktas 32. Starptautiskajā konference (AMZinop_09112015; DIENESTA VAJADZĪBĀM).

Ārlietu ministrs

Edgars Rinkēvičs

Vīza: valsts sekretārs

Andrejs Pildegovičs

13.11.2015 14:57

1166

Māris Krauze, 67016458

Maris.Krauze@mfa.gov.lv